

LA LLUMANERA

DE NOVA YORK

REVISTA CATALANA

DIRECTOR: ARTUR CUYAS.

DE NOVAS Y GRESCA

DIBUIXANT: FELIP CUSACHS.

ANY 2

NOVA YORK, JANER 1875

NUM. 3

La Llumanera de Nova York.

Aquesta Revista Catalana eixirà a llum lo dia primer de cada mes. La primera plana contindrà un dibuix fet expresament per LA LLUMANERA, y representarà escenas catalanes, costums y tipus yanquis, successos de actualitat, caricatures, etc. Las altres planes contindrán noves de Catalunya y dels Estats Units, descripcions de costums americanes, articles seriosos y jocosos, correspondencias de varias parts del mon, poesias originals y traduhidas dels millors poetes inglesos, cuentos, epigramas, etc., etc.

Subscripció per un any:

En los Estados Unidos.....	(currency).....	\$2.50
En la Isla de Cuba.....	(en paper) \$5.00.....	(en or)..... 2.50
En España y otros puntos d'Europa.....	(en or).....	2.50
En las Repúblicas de América, etc.....	(en or).....	3.00
Un número sol.....		25 c.

Se admitiran algunos anuncios para la última plana a puros convencionales.

Interinament los Agents de LA LLUMANERA DE NOVA YORK serán:

E. Pulg y Cia, 40 y 42 Broadway.....	NOVA YORK.
Josep Costas, 184 N. Delaware Av.....	PHILADELPHIA.
M. Capó, Royal street.....	NOVA ORLEANS.
Juan Pla, St. Vincent College.....	MOBILE.
A. Pàmies, Santa Clara, No. 19.....	HABANA.
Lopez Bernagosi, Rumbia del Centro.....	BARCELONA.
Alberto Borges, 3 Clifton Street, Fitzroy Sq.....	LONDRES.

Los que vullian ser agents de LA LLUMANERA en altres punts podran oferir los seus serveys per carta.

Totes las cartas y comunicacions deurán dirigirse:

"Al Director de LA LLUMANERA
"Care of E. Pulg & Co.—Box 4468.
NEW YORK.

Servey telegràfic de "La Llumanera."

KERGUELEN, 8 de Decembre 1874.

"LLUMANERA, Nova York.

"Avuy, dia de la Concepció, Vénus ha tingut dos contactes ab lo Sol. La pasada ha durat llarga estona. Los astrònoms que vingueren de totes parts estaban ab los instruments en Payre estudiant aqueix fenomen y diuen que Vénus estaba molt vermella y lo Sol molt calent. Un dels assegura que ha vist la lluna... de mel. Se han tret vistas foto-gráficas de aqueix conjunció.—Guspira"

BARCELONA, 21 de Decembre 1874.

"LLUMANERA, Nova York, pera enviar a Mr. Fish.

"Axó es un escàndol. Un pagés català me ha fet presoner y me ha portat a la Esplanada, pegantme ab una canya en tot lo camí, y allí me ha venut a un senyor molt gros quem té en capella. Crech quem volen matar, y com aquestos espanyols son tan bárbaros no estranyaria quem farci-sen y sem menjessen. Jo he ensenyat lo meu passaport americà y se men han rigut. Axó es un insult a la bandera americana. Reclamo la protecció del govern dels Estats Units. Si no ho creu, quem vinga a veurerho, com San Tomà.—Un gall dindi."

BRESSOL, 25 de Decembre 1874.

"Acabo de naixer. Encara no he vist lo món més que per un furat; però me sembla que es una pilota. Per ara no fas més que plorar y mamar; però veig que tots vos'es fan lo mateix, y quel que no plora no mama. La vida comensa ab un plor y acab ab un jemech: es a dir aygua y vent, ó sia una borrasca. En arribar a salvament debem posar tots los afanys. Jo ho faré quant tinga més seny. Ara que no penso deixim gosar. Vull panas y figas y nous y olivas y mel y mató.—Lo noy de la mare.

PATI DEL OS, 28 de Decembre 1874.

"Me farien el favor de dirme ahont está la veritat, que en va la busco; la honradesa, que no la trobo; las doblas de quatre que non veig correr y la meva dona que fa tres dias que es fora de casa!—Cándido."

EN LO SACH, 31 de Decembre 1874.

"LLUMANERA, Nova York.—Estiga boneta, a mí ja se m'ha acabat l'oli.—He fet tot lo mal que he pogut; pero altres ne vindrán que en farán més. Me queda lo consol de que tots anem per un camí. Passiho bé, que cauen gotas.—Lo any 1874."

Nova York 1 de Janer de 1875.

¡Felis Any nou!

¡Lectors de LA LLUMANERA, fills de Catalunya, salut!

Un any se ha mort; pero ja ne ha nascut un altre. No sens rahó diu lo refran que hi ha més dias que llonganissas.

Los anys naixen com bolets. Apenas ens adonem que un ha nascut, ja en naix un altre. Lo temps va més depressa que unas devanadoras. La mateixa neu que serveix de sudari al any ques mor, serveix de bolquers al any que naix.

Y nosaltres tan alegres los vejém passar, com si cada un al anarsen al cementiri del temps, que es lo passat, no se emportés un bocí de la nostra existencia.

Axó de que cada vegada que fem anys, ó quen naix un, en compte de estar tristos perque ens fan vells, ens alegrém y ho celebrém ab dinadas y saraus, os asseguro quem dona molt que pensar.

¿Será que sens explicarho, la ánima se alegra perque se va acostant a una existencia millor?

Pot ser; però lo cert es que tothom reb ab cara de pasquas lo any que naix, ab la esperansa de que será més benigne quel any que fina; perque, lectors, ho tinch averiguat: ningú parla bé del any que se acaba.

Veritat es que axó succeheix en tot y per tot. Del arbre caygut, tothom no fa llenya, y al home poderós lo insultan y encarneixen, quant está abatut, aquells que en sa grandesa més lo afalagaban.

Lo any que naix avuy, fresch y pulit, promet ser any de grans conquistas... amorosas. Naix en divendres, lo qual vol dir que es fill de Vénus, y ¿qui sab si el Sol hi ha tingut algo que veurer? Aquella entrevista que tots dos tingueren lo altre dia, fou en veritat molt sospitosa.

Deu fassa la gracia que lo amoret del any que naix nos portia pau y salut y bonas cullitas, que ab la sua ajuda y la nostra bona voluntat tot lo demés anirà ab rodas.

Senyora Vénus, a vosté li preguém que no fassa de las sevas, que vosté ha sigut causa més de quatre vegades dels disbarats ques fan sobre la terra. Cors, prengua tots los que vulla; pero deixins los caps tranquils. Inspire amor a tots los mortals que prou ho necessitan, y si logra traurer del món canons, ametralladoras, revólvers y fusells de agulla y no deixarhi més armas que las fletxas del seu fill, tot quedarà tant calm com una balsa de oli.

LA LLUMANERA, pera celebrar lo naixement del any, ha resolt tirar la casa per la finestra y donar uns guilandos als suscriptors que casi ens deixaran sens oli.

Aquet número es doble. Doble en paper, doble en dibuixos, doble en lectura. ¡Ara sols falta que ens portia doble suscripció!

¡Lectors de LA LLUMANERA, salut y felis any nou!

Lo Cant del Misteri.

Angelus Domini nuntiavit Mariam; et concebit Spiritu Sancto.

Oh verge, en qui jo espero per alcansar la gloria, que deu la llum que os sobra, al matinal estel, deixaume que jo canti aquella santa historia que franqueja a la terra lo gran camí del Cel.

Desheredats estabam per Eva pecadora, desheredats per sempre del celestial pais, fins que arribés lo dia que una Eva redentora fés estellar la porta que tancá l'Paradis.

Y al acostarse l'plasso, Vos foren l'escullida per hont baixés a l'home la gracia del Etern; de Vos sortí la sava del arbre de la vida, de Vos sortí la forsa per trepitjar l'infern.

Per Vos la rassa humana que ab Déu estava en guerra ab son ofés Monarca la pau eterna feu, [ra per xó es indispensable que Déu baixi a la terra y l'pacte del Calvari s'escriguia ab sanch de Déu.

Peró perque Déu baixi ¿ahont hi ha morada que sigui temple digne d'estarhi l'Criador? De ahont traurem un trono de roca abrillantada per ferne la cadira per seurer tal Senyor?

Es clar que Déu pot pendrer la llum a las estrellas per fondrerlas y fersen un carro de brillants tirat per nuvols d'àngels, que com eixams d'abelas de sa divina essencia estarian palpitants.

Si l'home en sa pobresa, veyent la llum s'assusta, ¿com quedaria al veurer al que en l'espay no cap! Per xó sobre la terra la Trinitat augusta va fabricar-se un trono qu'Ella tan sols l'hi sab.

De l'seno d'una verge que l'seu candor l'abona vas d'olorós misteri la Trinitat vol fer; quant ella escull per temple lo ventre d'una dona, ¿quin títol de noblesa iguala a la muller?

Peró es tan dolça y pura, de gracias tan estranyas, que la blancor dels lliris es negra al sen costat; filla de privilegi, sas virginals entranyas jamay foren taradas d'un ombra de pecat.

Baixa del cel l'arcàngel dient l'hi: "Ave, Maria; lo fill del Etern Pare deu encarnarse ab vos;" y a tal saludo, absorta de goig y d'alegría, sentí transparentarse com un cristall lo cos.

Dels seus bells ulls las llágrimas filaban gota a gota, juntá sas blancas palmas ab virginal cançó y al mitg d'un doll de gracia que l'inundaba tota sentí la flama eterna que l'hi esbatsaba l'or.

S'alsaren de la terra las sevas p'antas bellas, s'agenollá l'arcàngel cobrintse l'seu semblant, perque n los rítxs que trian sas tremolants parreverberar s'hi veia d'goig l'Esperit Sant. [pellas

L'embaixa 'or divino a qui l'misteri aploma, d'aquella santa cambra s'escorra fugiria, deixant allí ab la Verge la celestial Coloma que estén totas las alas vetlla t sobre son niu.

Gelosa y extasiada d'aquella Verge pura y respirant la aroma d'aquell santíssim vas, la va abrigant d'un nuvol de mistica espesura que ni mirarla puguian los ulls de Satanás.

Mentres al Hort y al Gòlgota, a Cristo atormentaba l'infern ab los seus llasos, Luzbél ab lo seu bri, la baba del dimoni qu'a Déu no respectaba, ab la divina Verge jamay s'hi atreví.

Desde eix instant, Senyora, os s'into Verge y Mare y adoro ab fé sencilla misteri tan gozós, del E-perit esposá y filla de Déu Pare la Trinitat entera s'abriga dins de Vos.

Jo sento vo tra essencia, ¡Oh Rosa solitaria! que m' ve a arruixar benéfica del frágil cor los bulls; jo sé que euant sofreix y os alssó una pregaria tot de seguit se m'omplan de llágrimas los ulls.

FRANCISCO CAMPRODÓN.

La Exposició de Filadelfia.

Gran pler nos ha causat la nova de que lo govern de Espanya, desitjant que la representació de la nostra patria en la Exposició Universal de Filadelfia de 1876, sia lluhida y digne de la nació que obrí en América las portas á la civilizació del cristianisme, ha nomenat una comissió que residirà en Madrid, pera promoure y dirigir la remesa dels productos y manufacturas del país á la dita Exposició de Filadelfia. La activitat y eficacia que empleará pera lograr aqueix fi la comissió expresada, quedan plenament garantidas ab los noms dels individus que la componen y son los següents: Castelar, Candau, Figuerola, Groizad, Gasset y Artime, Silvela, Echegaray, Ruiz Gomez, Balaguer, Chao, Carvajal, Soler y Plá, Abarzuza, Santos, Nava y Caveda, Lopez Roberts, Ceballos Vargas, Polo de Bernabé, Segundo Montesino, Herreros de Tejada, Iglesias, Avalo, Vazquez Queipo, Palau y Mesa, Orense (don Antonio), Galdo, Salvany, marqués de Muros, Balart, Fernandez Duro, Anton Ramirez, Togores y Fábregas, Miranda, Galvez Cañero (don Virgilio), Alarcon, Calderero, Fesser, Muñoz de Luna, Torres Vildósola, Muñoz y Rubio, Calvo y Aguirre, Arrieta, Puebla, Sans, Escosura, Salas, Gullon (don Anacleto), Sedano, García Martjño, Gonzalez Olivares, Gomez de Salazar, Quintana, Acuña y Solís, Lopez Fabra, Navarro Reverter, Soriano Fortes, García, marqués de Benamejí, Ruiz de Leon y Monreal.

Ademés, Emilio Castelar ha sigut nomenat President de la comissió y jurat que representará á Espanya en Filadelfia, y José Emilio de Santos, comissari general, y aqueixos dos noms per si sols ja indican que la participació de Espanya en aquell gran certamen de la industria, será notable per tots conceptes.

Emilio Castelar es de tots los homes públics de Espanya el més conegut y el que més simpatias té en los Estats Units, y, al venir com president de la comissió espanyola, no tant sols honrarà la representació de Espanya ab la fama universal que gosa de ser lo orador més eloquent dels temps moderns, sino que contribuirá principalment á que se tingan més consideracions y deferencias á la part espanyola.

Pera lo difícil càrrech de Comissari general, nos podia haver fet millor elecció que la de En José Emilio Santos, lo qual, tant per la experiencia de eixos assumptos que ha obtingut representant á Espanya en las exposicions de Paris y Viena, com per los seus grans coneixements y qualitats, es lo comissari més idóneo que podia enviar lo govern de Espanya.

En la part corresponent á Catalunya, basta veure los noms de Lopez Fabra, Figuerola, Balaguer, Soler y Plá y altres catalans distingits, que figuran en la comissió de Madrid, pera convencerse de que la nostra provincia nos quedarà enderrera en enviar á Filadelfia sas obras de Art y sas manufacturas. Y si al zel de eixos bons patricis se juntan los esforços que farà la Societat creada en Barcelona pera lo Foment de la producció nacional, no tenim cap dubte de que Catalunya figurará dignament en la Gran Fira Universal de Filadelfia.

Las obras en aquella ciutat avansen rápidamente; lo interés que los demés Estats de la Unió americana prenen en la Exposició va creixent á mesura que se acostia la época del Centenari; las suscripciones pera contribuir al major lluhiment de aquella festa aumentan de un modo favorable y tot fa creure que lo aconeximent será un dels més memorables que haurá presenciats aquesta generació.

Una de las cosas més curiosas que veurán en la Exposició será la que farà respectivament cada un dels Departaments del govern federal, de los seus traballs y adelantos desde la fundació de la República, acompanyant pényoras que demostrin de una manera clara é intel·ligible.

En lo Estat de Pennsylvania se ha format una Societat de senyoras ab lo objecte de fomentar lo interés dels industrials y del poble en general en la Exposició y de fer suscripciones pera cooperar ab la Comissió del Centenari á sufragar los gastos de aquell certamen.

Entre altres projectes hi ha lo de fabricar en los terrenos de la Exposició una torre de mil peus de altura, en la qual hi haurá una máquina en forma de saleta molt ben arreglada, pera pujar á la gent á dalt de tot, desde hont se descobrirá un punt de vista magnífich.

Un subjecte de Nova York está fent, pera enviarla á la Exposició, una colecció de tots los diaris y publicacions periódicas del mon.

En fi, la Exposició de Filadelfia será digna de ser vista, y nosaltres no deixarem de anar avisant als lectors tot lo que fassa. Lo Director General de la Comissió del Centenari, Mr. Goshorn, nos ha promés facilitarlos, pera reproduhirlos en LA LLUMANERA, los grabats que representen vistas interiors dels edificis de la Exposició, y un altre dels terrenos, tal com se veurán á vista de auell quant estigan acabats los edificis.

Escritas aquestas ratillas nos anuncia lo telégrafo que la Comissió citada al principi ha tingut en Madrid la sua primera reunió en la vigilia de Nadal, en la que En Castelar feu un eloquent discurs, y axó proba que ja comensan á treballar pera que la participació de Espanya en la Exposició de Filadelfia sia digna de la nació que, descubrint la América, feu possible aqueix aconeximent.

Los Estats Units y Cuba.

En lo Mensatge que ha dirigit al Congress lo President Grant fa referencia á la cuestió de Cuba de la manera poch pulida quell acostuma. Però com l'om may ha donat peras, no hi ha que fer cas del llenguatge de Mr. Grant. Abans de ser General y President fou assahonador, y per axó sempre se figura que adoba la pell á tothom, y especialment á Espanya que geográficamente té la figura de un cuero de bou. Lo que si passa de mida es una carta del Secretari de Estat, Mr. Fish, dirigida á Mr. Caleb Cushing quant aquet sen anaba á Madrid com representant del govern de Washington, y que lo periódich *The Tribune* ha publicat ultimament. Mr. Fish se fica en llibres de caballeria y fa una disertació filosófica sobre si los pobles han de ser de un modo ó han de ser del altre. ¿No seria molt millor que Mr. Fish se cuidés de casa sua y deixés la dels altres en santa pau? La cuestió de Cuba se está semblant al calaix de can Sexanta, que fins lo burro hi ficaba la pota.

Pero lo més notable de la carta de Mr. Fish es que descriu perfectament la política que lo govern dels Estats Units se proposa seguir en la cuestió de Cuba. Mr. Fish encarrega á Mr. Caleb Cushing que se estiga molt quiet, fins que arribe la ocasió de embutxacarse la isla de Cuba sens cap perill, y que ja lo avisarán quant estiga ben madura.

Si, també me ho sembla que ja avisardn. Lo que es per ara, está molt verda.

Los Innocents.

¿Quants ne va deixar lo rey Herodes!

Mil anys abans quell fés aquella barbaritat ja habia dit lo sabi Salomó quel número dels innocents nos pot contar.

Desde lo páre Adán, que fou lo primer innocent que sortí de las mans de Deu, (¡tan innocent que la sua dona lo enganyá ab una poma!), fins al infant que naix en aquet instant en alguna part del mon, los innocents se succeixen uns als altres sens interrupció.

Es veritat que no tots son noys de mamas y que tal ho es que no se ho creu; pero axó no vol dir res, porque hi ha innocents de totes edats y de totes mides, alts y baixos, grossos y petits, ab bolqués y gorra de cop y ab manto real y corona.

Los innocents han rebut diferents noms, segons los graus de innocencia que tenen. Hi ha lo talós, lo benéit, lo tanoca, lo pastanaga, lo bo r'not, etc., etc., y á Sitges la terra de las cinias y de la malvasia, al pobret innocent li diuen "catúfol esquerdat" y "bota vuyda vinagrera."

Hi ha alguns innocents que la gent diu que portan banyas, lo qual si bé se examina no té res de estrany, puix pera lo bou se feu lo jou.

Fer una llista de aquells que son innocents y no ho semblan, seria cuento de may acabar.

Lo únich que farém será comensarla, y luego cada hu podrá afegirhi los que vulla.

En primer lloch son innocents tots los que no están suscrits á LA LLUMANERA, perquè no saben lo que es bo, y axó ho dihem sens alabarnos.

Los innocents que segueixen an aqueixos son los suscriptors de LA LLUMANERA que la deixan llegir de gorra an alguns amichs, en lloch de ferlos suscriure; puix com més suscriptors hi hagia, més lliberals serém nosaltres.

Després dels, lo innocent més gran es lo Oncle

Sam, si se figura que podrá agafar la isla de Cuba sense quel mossegui lo lleó que la guarda.

Venen detrás, lo President Grant y lo Secretari Fish, dos innocents que encara mamam, puix se creuen quels espanyols de Cuba nols hi coneixen lo joch.

Penjats als faldons de la levita de Mr. Fish segueixen los laborantes que encara se fan la il·lusió de que Cuba será independent. ¡Aqueixos perteneixen á la classe dels pastanagas!

Darrera dels y posantlos hi la llufa (perdonen lo modo de senyalar) caminan los simpatisadors yankis, que no tenen més innocencia que la de pensar que encara donará llet la vaca de la laborancia.

En fila venen després los insurgents de la manigua ques fan matar pera donar gust á uns quants malvats que no tenen res de innocents.

També son innocents y dels mes grossos los que creuen que tal ó qual partit polítich pot salvar á Espanya, sent aixis que Espanya sempre estará malament mentres hi hagia tants partits y se hi fassa tanta política.

Ara cada lector podrá continuar aquesta innocentada.

Lo dia de cap d'any.

Una de las costums més curiosas que té la gent de aquesta terra es la que se segueix en lo dia de cap d'any. Com en tot l'any los homes están ocupats en los seus negocis, procurant escorxar al pròxim pera umplirse ells las butxacas, no tenen gayre temps ni voluntat de visitar á las familias dels amichs, aixis es que destinen un dia (lo primer del any pera no pensarhi més en lo reste) al cumpliment dels debers socials.

En aqueix dia, donchs, las senyoras se empoynan de bon dematí y se están de recibo en la sala esperant que vagian á veurerlas los seus amichs y coneguts. En la mateixa sala ó be en lo menjador tenen una taula molt ben parada ab flambres, dulces, pastellets, fruyta y tota mena de vins y licors pera obsequiar á las visitas. Los homes son los únichs que visitan en eix dia: las senyoras son las que reben las visitas, y están de pontifical; ab vestits molt elegants y costosos, escotadas y ab maniga curta si la naturalesa ha sigut pródiga ab ellas, ó be ab vestits alts y manigas llargas si lo recato ó la pobresa de las gracias naturals las obliga á adoptar una vestidura més modesta.

En un principi pot ser que fós aquesta costum de las visitas efecte natural del desitj de un bon principi de any que anaban á expressar los homes á las familias amigas ó conegudas; però lo que es avuy ha degenerat en un abús, puix molts jóves no van á fer visitas més que pera guspirse las golosinas y beurer forsa tragos de vi bo, desitjant més ó menos llarga vida á la familia que visitan segons que la taula está ben ó mal parada.

Ademés, aixis com aquí y á Inglaterra hi ha dias fixos y celebrats pera las carreras de caballs, se pot dir que lo dia de cap d'any es lo destinat pera la carrera de homes. Tot lo afany dels consisteix en veurer qui haurá fet més visitas en tot lo dia: tot lo afany de las donas consisteix en veurer qui en haurá rebudas més.

Pera axó molts homes van á visitar á senyoras que no han vist més que una ó dos vegadas, y hasta ne van á veurer algunas que no coneixen, presentantse ab algun amich de la casa. Y també molts senyoretas envian á dir anticipadament á jóves, que apenas coneixen, que las vagian á veurer lo dia de cap d'any.

Ells se fan, lo dia abans, una llista de totes las visitas que han de fer, ab lo itinerari marcat pera guanyar temps: ellas també fan llistas de las visitas que reben, pera poderlas comparar després ab las de las suas amigas.

Aixis es que en aqueix dia nos veuen més que homes pels carrers, caminant molt depressa y ab la llista á la ma pera veurer las visitas que han fet y las que han de fer. Tots van vestits de gala y alguns portan casaca, quants blanchs y corbata vermella ó blava, que en axó de vestirse un yanki ne sab tant com un gat de fer culleras.

Naturalment, com que hi ha jóves que tenen molts coneixensas, fan dos ó tres centas visitas desde las nou ó las deu del matí fins á las dotze ó la una de la nit, y, com aquí las distancias son tant llargas, encara que vagian en cotxo no tenen temps més que pera entrar en cada casa, dir á las senyoras: "Happy New Year" (felis any nou), anar á la taula, endrapar lo millor que troban, ca-

larse una ó dos copetas de Xerés ó de Conyach y anarsen corrents cap á una altre casa.

Ara bé, contem vostés que, no fent més que cinquanta visites y no prenent més que un glop de vi en cada una, lo qual es contar molt poch pera un yanki, son cinquanta glops de vins diferents que porta en lo cós, y si "dos vins fan quaranta" com diu lo refrán, contem vostés mateixos quant farán cinquanta vins.

No es estrany, doncs, que molts senyorets, quant arriba lo vespre, semblin repartidors de diaris, puix van de un costat al altre del carrer, y no es estrany tampoch que alguns se equivoquen de casa y se fiquen en la del costat á desitjar un bon any nou á senyoras que no coneixen, lo qual no impideix que s'ls hi beguen lo vi.

A la nit las senyoras están macadas, y dells nols hi dich rés. A forsa de visitar casas estranyas acaban per no trobar la propia, y á molts els hi han de portar fets una sopa y ab una mantellina digna de la ocasió.

Y aquesta es la gent que diu bárbaros á nels espanyols perque tenim corregudas de toros! ¿Qué direm nosaltres de la correguda de gats quel dia de cap d'any hi ha en aquesta terra?

Bon pensament.

Excel·lent idea ha tingut la Societat pera lo Foment de la Producció Nacional, de Barcelona, en organitzar una Exposició de feynas de senyoras, que ha degut verificarse en las Salas de aquella Societat lo dia 20 de Decembre y durará fins al dia 10 de Janer, premiantse dignament á las expositoras que ho mereixan per lo mérit de las feynas presentadas.

Aquí tenen vostés una cosa que en aquesta terra nos pot fer, perque las noyas americanas, lo mateix las pobres que las ricas, aprenen en los col·legis cosas molt elevadas, com historia, filosofia, matemáticas, astronomia, fisica y metafísica: però fer córrer la agulla ¡ques cas de axó! Pera assó se han inventat las máquinas de cusir. ¿Una senyoreta americana fer lo que fa una máquina? ¡Oh, no! La sua missió es més alta. ¿Com volen vostés que una jóve que ha estudiat humanitats y que quant menos se ha passat bachillera perdia lo temps en fer mitja, cusir, fer crochet ó fer punta, brodar al reals ó al canyamás? Pera aqueixas cosas nos necessita cap talent; son feynas manuals que desdoran á una senyoreta ben educada. Ademés, ¿quina necessitat hi ha de que una jóve sapia fer eixas cosas si en las botigas las venen fetas? Y després, com que las doncellas de aquesta terra se están en lo carrer desde ques llevan fins ques fa fosch, y quant están á casa tenen que tocar lo piano ó escriurer cartas eruditas als amichs, nols hi queda temps pera aqueixas ximpleries. Y figúrinse vostés, ara que las donas reclaman la igualtat de drets polítichs, si no faria riurer lo veurer á una diputada fent bora á un mocador mentres una altra fés un discurs sobre la nivellació dels presupuestos.

Peró com á Catalunya, gracias á Deu, estém tan atrassats, no ens estranya que hi hagia Societats com la del Foment ques dediquen á cultivar en la dona lo amor al treball, procurant, ab un estimul tan poderós com es eixa Exposició, fer de las suas feynas no tan sols lo millor adorn que pot tenir una dona en lo seu llar, sino una ocupació tan agradable com profitosa. Aplaudim lo noble pensament de aquella utilíssima Societat, y desde ara enviém la enhorabona á las senyoras que sian premiadas, esperant poder publicar los seus noms en altre número de LA LLUMANERA.

Mariano Fortuny.

Los diaris de la Península rebuts últimament dedican llarchs articles á lamentar la pérdua de aquest jóve pintor, y dells extrayém alguns datos interessants de la sua vida.

En Fortuny feu los primers estudis en Barcelona baix la direcció del nostre amich, Claudi Lorenzale, y després fou pensionat per la Diputació Provincial pera anar á Roma á perfeccionarlos. També lo pensioná més tart la mateixa Diputació pera que acompanyás al exércit espanyol al Africa en temps de la guerra contra los Marruccos. En Fortuny passá algunas temporadas en diferents punts de Italia, y en Granada, pero la major part del temps estava en Paris y en Roma, ahont hi pintá los quadros que li han valgut més fama.

Eran tan estimadas las obras den Fortuny, que molts li foren compradas abans de acabarlas. Algunas se venguéren á preus fabulosos, y per un quadro que representaba lo ensaig de una comedia en lo sigle XVII, en un magnífich jardí, li donaren vint mil duros. La sua laboriositat era tan inagotable com la sua inspiració. Aquest jóve artista ha deixat un gran número de obras de totes classes, quadros al oli, aquarellas, aqua-fortes, etc., etc. Dihuen que solia anar á menjar pels bodegons y mentres esperaba quel servissen bosquejaba los tipos raros dels parroquians, enriquant aixís las suas colleccions y lo caudal de imatges que en la sua imaginació bullian. Quant lo arrebatá la mort estava pintant un quadro que figura la platja de Portici, ab un grupo de damas sobre la arena.

En Fortuny morí á Roma á causa de una febre que contragué quedantse á bosquejar en lo camp en los dias frets y humits de la tardor. Tenia trenta cin anys y estava casat ab Cecilia Madrazo, filla del distingit pintor madrilenyo Federico de Madrazo, de la qual ha deixat dos fills. La mort de aqueix pintor catalá ha sigut plorada en tot lo món.

Ben vingut.

Lo dia 17 de Decembre tinguérem lo pler de donar una estreta abraçada al nostre bon amich y distingit company, En José Ferrer de Couto, director de *El Cronista*, que ha tornat al peu del canó, després de haber atravesat lo Oceano pera anar á sostenir en lo camp del honor los principis que ab tant entusiasta patriotisme defend en las columnas del seu periódich. Las distincions que ha rebut lo nostre compatriota per tot arreu hont ha passat, lo mateix á Paris que á Madrid, á Valladolid que á la Habana, deuen umplir-lo de satisfacció, puix ellas demostran que la Patria no es ingrata ab los fills que li professan amor y que derraman sa sanch per ella. Lo felicitem de tot cor y li desitjem llarga vida pera que segueixi ab lo mateix vigor y valentia vetllant en aquesta terra per la honra de Espanya.

La publicitat.

La publicitat es lo aliment del negoci. Lo home ques dedica á una industria qualsevol es precis que la fassa coneixer avisantho al públich, pera que aquest ho sapia y vagia á comprarla.

Los yankis axó ho saben molt bé y per axó anuncian de una manera extraordinaria.

Un yanki deya: "Aquel que té botiga y no la anuncia es lo mateix quel que porta ulleras verdas y fa lo ullet á una noya. Ell podrà saber lo que fa, pero los altres no ho saben."

La idea que los yankis tenen dels anuncios es molt filosófica.

La primera vegada ques publica un avís, dihen ells, ningú en fa cas.

La segona vegada, lo lector lo veu, però lo passa per alt.

La tercera vegada, recorda que ja lo ha vist, però tampoch se hi fixa.

La quarta ja li desperta la curiositat y lo llegeix per sobre.

La quinta diu: "ah, aquest es aquell anunci."

La sexta determina llegir-lo ab més atenció.

La séptima, al veurer-lo exclama: "¡altre vegada!"

A la octava ja lo sap de memoria.

Quant lo ha vist nou vegadas en comensa á parlar ab los amichs.

A la décima pensa si lo article anunciat deu ser bo.

A la onzena diu fredament: "Home, pot ser men compre un."

A la dotsena se aixeca de la cadira exclamant: "¡Que redimoni! Ja m'te empipat! Men vaig á comprarlo ara mateix, sens falta!"

Ara, vostés, lectors de LA LLUMANERA, vegian los yankis lo que han fet.

Miren la séptima y octava plana de aquest número.

Alli hi veuran una vintena de anuncios de varias cosas, aixis de roba, com de pernills, mantega, paper, tabaco, escombras y patatas.

En quant los yankis han sabut ques publica un periódich en catalá y ab ninots, han vingut á demanarnos que insertém los seus avisos.

Y tots los han posat per un any, pera que los lectors de LA LLUMANERA los vegian dotse vegadas, y aquestas produheixan lo efecte que desitjan.

Peró nosaltres, si fóssem dels lectors, ja desde la primera els hi enviariem á buscar alguna cosa y fins els hi escriuriem en catalá pera que lo aprenguen.

Y de aquest modo veurien los yankis que los anuncis en catalá fan més efecte que en inglés, puix al primer tiro encertan.

Ademés, he mereixen que los catalans els hi tingan alguna consideració, ja que ab los seus anuncis han posat oli á LA LLUMANERA.

Los "ninots" de aquest número.

Com poden vostés veurer, avuy els hi donem doble ració. Una plana está dedicada á Catalunya, y la altre á Nova York. La primera representa escenas de aquesta época: la fira dels galls, lo assotament del tió pels noys, lo pessebre, la missa de Nadal, lo vi ranci, la Malvasia, los turrons y las neulas; tot dibuixat per la ma mestre den Felip. La altre cara representa algunas vistas principals de Nova York, que esplican perfectament los noms que portan dessota. De modo, que ja ho veuen: LA LLUMANERA pera celebrar aquestas festas, ha encés tots los blens.

La noya del Pla.

Per un bell matí d'estiu
En quel Cel de clar lluhia,
Molt airosa, al call venia
La Tuyas de San Feliu.

De bonica, la pagesa
Pareixia una pintura;
Y té fama sa hermosura
De San Boy fins á Manresa.

Vius resalten sos colors
Ab la mantellina blanca,
Sa mirada dolça y franca
Magnetisa tots los cors.

Un rich hisendat del Pla,
De presència noble y fina,
Ample calsa y barretina,
Viu la noy y li parlá:

—Dejornet com un aucell,
Tuyas, vins de San Baldiri,
Perfumada com un liri,
Més encesa que un clavell.

—Hi haurá aplech, que es diversió
De las mossas de Molins,
Y firarme hé de satins
Pera estrenarne un jipó.

—Fará un any que t'he vist, noya,
A sarau, aquella nit:
Ton imatge en guardo al pit
Com inestimable joya.

—¡Que diria l'meu promés
Si os sentís? fill d'Igualada,
Que com un lleó s'enfada
Ab lo primer quem diu rés.

—Pagesa, lo cor es tendre
Y expressiu y blau ton ull;
No te admiris, si jo vull
De tos pares ser lo gendre.

Ja apunt de segar lo blat,
Las espigas mos camps doran,
Bo'as d'oli y de vi ploran
En lo sallé en ma heretat.

A breuar som dels primers,
Que hi ha pámpols fins ahont
L'ull alcansa á l'horizon,
Y tinch boschs de castanyers.

¡Amor meu, quantas vegadas
Sospirat hé per lo dia
Que junts, á l'Argenteria,
Comprarem las arracadas!

Ella no'n escolta mes,
Y molt confusa y distreta
S'en torna y lo pas apreta:
La contemplaba'l Pagés,
Encantat y desde lluny,
Sense mourerse una mica;
Que'l cor li ha robat la xica
En lo fresch matí de Juny.

J. R.

Nova York, 23 Decembre 1874.

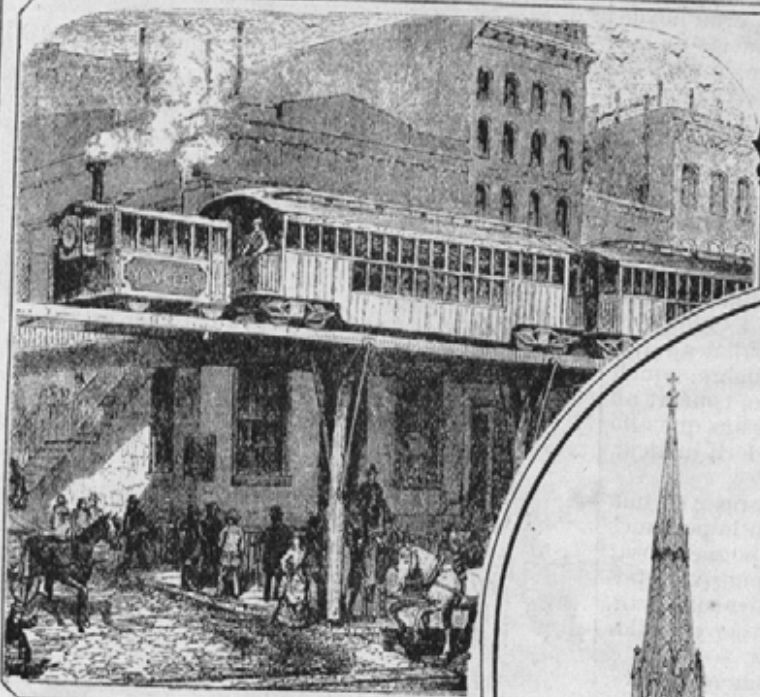

PARC CENTRAL.

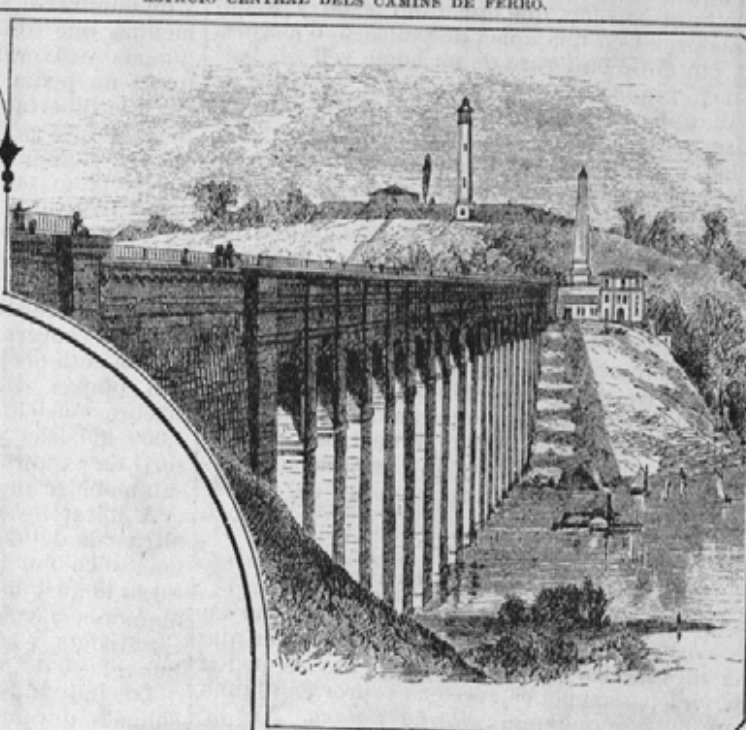

ESTACIO CENTRAL DELS CAMINS DE FERRO.

CAMI DE FERRO ELEVAT.

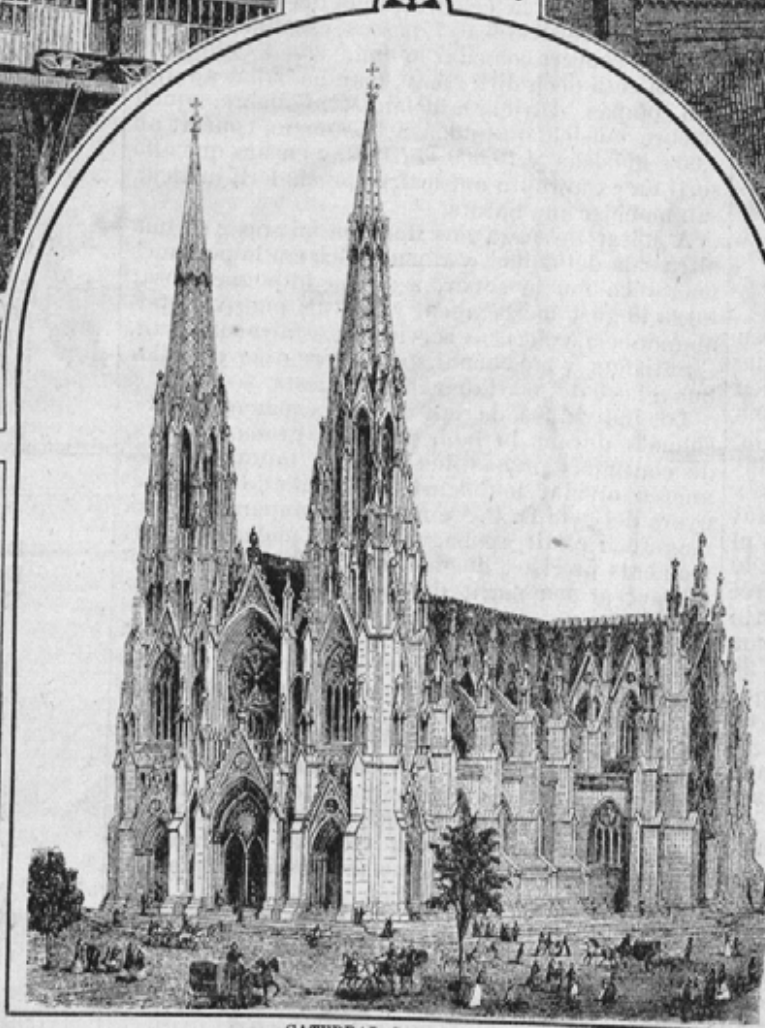
VISTA
DE
NOVA YORK.

AQUADUCTO DE CROTON.

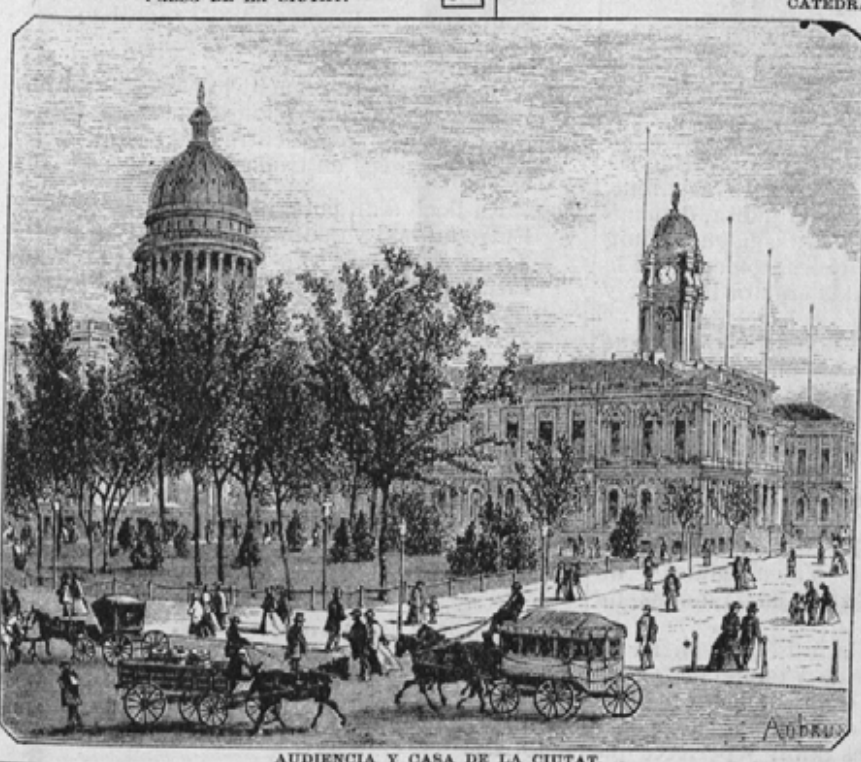
PRESO DE LA CIUTAT.

CATEDRAL CATOLICA.

ACADEMIA DE BELLAS ARTS.

AUDIENCIA Y CASA DE LA CIUTAT.

CORREU NOU.

Los Reyes Magos y "Santa Claus."

"Tió, tió, llansa turró
Pel naixement d' Nostre Senyó"
Així recordo que deya jo, quant petit, la vigília de Nadal, y esperava ab gran ansia que surtis del dit tió, que en la llar cremaba, lo turró tant desitjat. Recordo també que en la vigília dels Reis penjaba de la finestra ó balcó una cistelleta y procuraba mantenirme despert lo més tart possible pera poder veure als Magos passar pel carrer y umplir-la de esclapets y neulas: es veritat que aquells bons senyors may passaban, però no ho es menys que al matí trobaba ben plena la cistella: lo qual me consolaba de no haver vist á sas majestats.

Aquí, com nos coneixen los tions, porque lo gas ó lo carbó els supleixen, y, com los Reis tendrian que venir de molt lluny, han inventat un altre personatge pera premiar als noys y noyas y contentar-los en aquestas festas. Lo tal personatge no es altre que Sant Nicolau, que crech fou bisbe y á qui han trasformat en una mena de pallaso ó carnestoltas, pintantlo en figura de un home vell ab barba blanca, grans botas, gorra de pell y cubert de neu. Li diuen *Santa Claus*, y montat sobre un trineu tirat per cervos se suposa que corre per las teuladas, y de un gran sach que porta al coll va tirant joguinas per las xemeneyas. Las ditas joguinas cauen sempre dins de una ó més mitjas que al peu de la xemeneya han penjat las criaturas, las quals fan, com jo feya, lo possible pera quedar-se despiertas tota la nit; més, així com jo may poguí atrapar los Reis, tampoch atrapan ells á Santa Claus; atrapan sí las mitjas plenas y esperan que al any següent podran atrapar al seu vell amic. Al matí troban totas las joguinas y es de veure la alegría dels angelets, que no paran de examinarlas una á una hasta que logran ferne trossos. Las criaturas quedan contentas y las desgraciadas joguinas tenen la sort de totas las cosas de aquest mon.

Y encara hi ha malalts:

Es tan gran lo número de metjes que hi ha en Nova York, que alguns han arribat á creure que hi ha més metjes que malalts. Apenas se poden donar vint passos pel carrer sens veure en alguna casa un lleterero que diga: *Doctor Fulano*. Ans bé sen troban dos ó tres en una mateixa casa, y fins hi ha metjes que fan societat y tenen un mateix despaig com si fossen comerciants. Bé es veritat que entre aqueix número inmens de facultatius hi ha alguns que son curanderos y matasans, que lo mateix han estudiat medicina com nosaltres dret canónich; però axó no traen que tingan á la porta son lleterero de doctors y en lo bufet son diploma comprat an alguna Academia de pega, y que la gent se entregue á la suas mans sens sospitar que en ellas no hi ha tanta seguretat com en las de un llop famolench.

Tenim, no obstant, á Nova York homes molt eminents en la ciencia médica, encara que son pocs, y també hi ha un número bastant gran de societats médicas, tant pera lo estudi de la ciencia y art de curar en general, com pera lo de algunas especialitats determinadas. Així tenim que hi ha una societat "dermatológica" que dedica á estudiar enfermetats de la epidérmis; una societat "laringológica" que estudia las malalties de la garganta, molt generals y perillosas en aquesta terra; una societat "neuroológica" pera lo estudi especial del sistema nerviós; una altre "oftalmológica" pera enfermedades dels ulls; una altre "otológica" pera las de la orella; una "patológica" pera lo estudi de la anatomia mórbida y de la fisiologia de las enfermedats; una societat "médico-legal" que estudia las cuestiones relacionadas á la jurisprudencia médica, y una societat "microscópica" y una altre "obstétrica" que estudian los assumptos que aqueixos noms indican. Tots los metjes y estudiants de medicina tenen entrada franca á las reuniones de ditas societats, així com á las de la Societat Médica del Condat, de la Academia de Medicina y de la Societat de Biblioteca y Periódichs de la referida ciencia.

De aquestos últims sen publican varios en Nova York, cuya existencia data solsament desde la última guerra. Alguns son anuals com *The Medical Register*; altres se publican cada sis mesos, com *The Archives of Electrology and Neurology* y *The Archives of Ophthalmology and Otology*; altres ixen á llum cada tres mesos, y son *The American Journal of Obstetrics, New Remedies, The Archives of Dermatology*, y *The American Journal of Syphilography and Dermatology*; altres son mensuals com *The New York Medical Journal*, *The Psychological and Medico-legal*, *The Sanitarian*, y *The American Chemist* y ni ha un quincenal que es *The Medical Record*.

Y habenthi tants periódichs y tants metjes, encara hi ha malalts, y alguns se moren!

Correspondencia de LA LLUMANERA de Nova York.

ILKON (Estat de Nova York), 23 Decembre 1874.

Lo divuit del present, en aquest poblet hont está situada la fàbrica de fusells "Remington", tingué efecte lo més gran ball de ques fá aquí memoria, ab que dos habitants del poble obsequiaren á la Comissió de Artilleria Espanyola resident en aquest país.

Dins de una sala il·luminada ab profusió y adornada ab riquesa y bon gust bullian prop de mil personas procedentes de totas las ciutats y pobles de aquest Estat, contribuint ab la sua presència, ataviada ab los millors vestits, á aumentar lo lluhiment de aquell festeig.

Lo que primer se enduya la atenció de un foraster, no era lo rich dels adornos, ni las banderas encruadas de Espanya y los Estats Units, ni lo atrassat de certas casacas, ni certs peus de mostruari, ni mil altres cosas totas dignas de mirarse y de admirarse, sino el veure que tota la part femenina que allí hi havia en majoria, eran noyas guapas y aixeridas, devant de las gracias de las quals no podia un menos de aferrarse de tot bon cor á la llibertat femenina de aquesta terra que, armonisant los gustos de las edats, consent que las mares sen vagian tranquilas al llit mentres la filla se diverteix, evitant així aquells segons termes de caras arrugadas y vestits foscos y rarsos ques veuen en los nostres balls. Però deixem á cada un lo que es seu y endevant.

Obri la festa la célebre banda del Regiment 22 tocant ab maestria 6 ó 7 pessas escullidas, y després del concert comensá lo ball.

Una cosa dech dirli: may, may he ballat ab tan bon compás. Dirigia la banda Mr. Gilmore, aquell célebre músich que doná á Boston un concert ab 4,000 músichs y 10,000 coristas, y encara que alló sortí un ex abrupto musical, es precis ferli justicia, sab manejar una batuta.

A mitat de festa nos donaren un sopar en una altra sala del edifici, y si magnífich era lo ball, més magnífich fou lo sopar, sens que hi pogués posar tatxa lo gust més exigent y delicat; puig varietat, abundancia, colocació, servici, tot estaba conseguit. Satisfets y més ben disposats tornarem á ballar fins á las 5 del matí que acabá la festa.

Los individuos de la Comissió espanyola, foren colmats durant lo ball, per tots, grans y petits, de continuas probas de simpatia; tantas, que pogueren olvidar lo disgust que tenian de que la senyora del gefe D. C. Reinlein, já preparada ab un magnífich vestit, se hagués posat malalta en los moments precisos, quedant ella privada é impossibilitant al seu marit de la sua interessant asistencia.

Per fortuna lo Coronel Bermudez y lo Comandant Sanchiz reemplasaren aquella falta desgraciada ab lo seu conegut talent y finesa, y la part femenina de la Comissió fou ben representada per la senyora del Interventor D. Emilio Villanueva, la qual ab la sua discreció, colocá á una gran altura la fama de las nostras damas y demostrá ab lo seu vestit, de seda color de foch ab blonda de Inglaterra, que pera ser elegant y causar admiració, es preferible á totas las pedras preciosas lo que ella en ell reüní; gust y sencillez.

Si totas las donas se sabessen convencer de aquesta veritat, lo mon hi guanyaria molt.

Un convidat.

Fabricació de puntas.

El dia 19 de Novembre es la festa de las punteras, las quals obsequian en aquell jorn á la sua patrona Santa Isabel de Hungria. No se sab fixament lo motiu porque eixa Santa fou elegida patrona de aquesta industria; però la versió més generalment acreditada es que Santa Isabel de Hungria casi sempre anaba cuberta de un vel transparent, extremament fi, molt paretent á la punta, denominació que en aquella época no era coneguda, puig la fabricació de puntas veritables comensá en lo sigle XVII. Abans las puntas eran ordinarias y de fil molt grós.

Colbert, enamorat de aquest nou article, resolgué fabricarlo en Fransa y ab aqueix objecte obtingué punteras belgas y, en 1666, fundá en Alençon la primera fàbrica de puntas, de las quals avuy dia sen fa un comer tant extraordinari, y que solsament en lo departament de Calvados dona feyna á més de 100,000 donas y á més de 140,000 en Auvernia.

Las puntas més finas son las de Brusselas y després las de Mechlin, las de Valenciennes y de Alençon, las puntas inglesas y las blondas de Chantilly.

A Fransa, Suiza, Holanda y Bélgica hi ha fàbricas de puntas en gran escala y també ne fan las monjas en molts convents de Irlanda y de altres paysos. Las puntas se fan de fil, de seda, de or y de plata. Lo fil ques usa es tan fi y perfecte que

lo de millor classe costa 6,000 franchs lo kilógramo, y lo de classe inferior val lo ménos 200 franchs lo kilógramo. Aqueixos preus de la primera materia bastan pera indicar la habilitat que han de tenir las punteras pera no malgastarlo.

De totas aqueixas puntas sen fabrican imitacions en Inglaterra, Fransa y Alemanyia en cantitats grandissimas, principalment de la punta de Valenciennes, que se imita ab fil y ab cotó, de la punta de Brusselas y de la blonda francesa.

Los Estats Units importan inmensas cantitats de puntas finas, é imitacions, que pagan á molt bons preus. Aquest any ha sigut de moda una imitació de punta espanyola que portaban las senyoras en forma de vel y de corbata ab uns penjolls que arribaban fins als peus.

Al Naixement de Jesus.

Era la nit... La lluna ab sa blan ura
Del mar las verda onas platejava,
Y en lo blau firmament la llum brillava
De mil y mil estels, serena y pura.

De's auc llets lo cant no se sentia,
Que dius llurs nius adormidet quedaban,
Y per ca tar encara, ells esperaban,
Que de puntás de nou l'aua del dia.

Era l'hivern... Las branca de fulladas
Dels arbres sechs lo vent ne sacudia;
Y quiet tothom, si no traquí, dormia,
En lo somni o vidant penas pasadas.

Desperta tan so's, al peu del foch, estaban
Alguns pobres pastors, atents y alerta,
S'ns tancar l'ull, l'amella ben overta;
Puig llur rebany de vorás llop guardaban.

De repente en lo alt del cel
Un nuvol d'or s'il·lumina,
Y forma d'ange divina,
Que sembla eixir d'un estel,

A's pa-torets s'apareix:
Gloria á Déu en las alturas!
Clama, y un cor de veus puras
Gloria sia á Déu! repeteix.

Los pa-torets espantats
D'aquella visió s'admiran,
Y'ls uns á's tres se miran
Atorrotits y atontats.

"Pobres pastors, no temen,
Diu l'angel, y las ovellas
Deixen, jo guarda só d'ellas;
Mentres á Bethlem correu.

Que per salvar als mortals
Del pecat del primer pare,
Es vuy una verge, mare,
De Bethlem en los portals.

Una verge, que es Maria,
La més pura é immaculada,
En la que queda incarnada
La Divinitat, vuy dia.

L'anyellet mes blanch prenent
A Bethlem, pastors, corren
Y al noyet, qu'allí veuren,
Ofriu lo vostre present.

Havent així l'angel de Deu parlat,
Desparegué ab lo llum quel rodejava,
Y, allunyantse lo cor, en lo alt cantaba:
Pau en la terra als homes de bondat!

De llur rebany prenent lo més granat,
Prest á Bethlem caminan los pastors;
Hont esperan trobar entre senyors
Algun gran rey en trono d'or sentat.

En lloch d'un potentat un noy trobaren
Entre un bou y una mula, ab gran sorpresa,
Y, encara qu'admirats de tal pobresa,
Postrats y de genolls tots lo adoraren.

Així reconeixent de Deu l'amor,
Que son Fill tan amat al mon envia,
La fé esplica als pastors la profesia,
Quels havia promés un Redemptor.

Puix no donan lo ceptre y la corona
La majestat, tampoch la gran riquesa;
Que naix lo Rey dels reis en la pobresa,
Y d'humildat exemple á tots nos dona.

NORMA LACANAP.

Llumenetas.

"Any nou, vida nova."

—Lo dia 15 de Decembre feu un fret tan gran en Nova York que del gust eus en lleparém los bigotis.

—Durant lo primer any que se han usat las tarjetas postals en los Estados Unidos lo govern ne ha venut 112,043,500.

—Un yanki que viatjava per Italia va anar al taller de un escultor a preguntarli quant li faria pagar per un busto equestre dell mateix.

—La primera nevada grossa de aquet hivern, caygué en aquesta ciutat lo diumenge 20 de Dembre. En dotse hiverns que habem passat á Nova York no habiam vist may éauer uns flochs tan grossos.

—A Filadelfia se ha format una societat ab lo objecte de edificar en aquella ciutat un hotel colossal pera acomodar al gran número de forasters que visitarán la Exposició en lo any 1876. Lo capital reunit es de 500,000 duros.

—Un diari de Salt Lake City, que es la capital de Utah, hont resideixen los Mormons, diu que la població dels polígamos de aquell Territori se compona de 1,000 homes, 3,000 donas y 9,000 criaturas.

—En lo Estat de Missouri un tribunal ha decidit que una dona nos pot dir que sia solterona fins als 35 anys. Llavors nos podrà aplicar aqueix terme á cap dona, perque cap soltera, per vella que sia, arriba may á tenir 35 anys. Totas se plantan en los 30.

—Una miss, en un Estat del Oest, reclamá danys y perjudicis contra un jóve que li habia donat un pató, y lo tribunal lo sentenciá á pagar mil duros á la doncella. Ara dihen que aquesta se mor de ganas de que la patonegian pera reclamar danys y perjudicis.

—Un yanki ha inventat unas sabatas de goma pels caballs, que impedirán que las pobres bestias relisquen y caigan. Un altre yanki va inventar fa tres anys uns sombreros també pels caballs que al estiu els resguardaba dels raigs del sol. Ara no falta més sino quels hi posian pantalons y levita.

—En lo Estat de Kansas un home casat acudi als tribunals pera que decidissen si un matrimoni tenia ó no dret á entrar en un teatro ab un sol bitlet. Lo tribunal ha decidit que sí, puix lo bitlet es pera un, y com la muller es la mitat del marit, vol dir que tots dos poden entrar ab un sol bitlet.

—A Nova York hi ha, com saben tots, una Societat pera impedir ques tracte ab crueltat á las bestias. Ara sen acaba de organitzar una altre pera impedir ques tracte ab crueltat á las criaturas. Quant sen organitzarà una pera impedir ques tracte ab crueltat á las personas grans, que son las que més ho necessitan?

—A Washington varias senyoras principals han organitzat una companyia de aficionats entre ellas y los seus amichs pera donar funcions dramáticas y dedicar los productos de entrada al fondo destinat pera pagar los gastos de la Exposició de Filadelfia.

—Un telegrama de Cincinnati, ciutat del Estat de Ohio, anuncia que un marit y la sua muller, estant borratxos, se ajegueren en lo llit sobre una criatura de tres mesos y la afeigaren. Quatre dias després los vehins per la fetor descobriren lo que passaba, y entraren en la casa, ahont trobaren als pares que encara estaban borratxos.

—A un jóve ques acababa de passar metje y comensaba á practicar li preguntá un amich: "¿Que tal te va?"—Divinament, respongué lo Nou Galeno, lo primer cas que he tingut ha sigut una partera."—"¿Y has sigut afortunat?"—"Basant, puix encara que se han mort la mare y la criatura, tinc esperansa de salvar al pare."

Novas de la Patria.

—La tram via del Pla de la Boqueria á la plassa vella de Sans está tan adelantat, que en lo carrer del Hospital arriba al Pla de la Boqueria y en lo carrer del Cárme los rails se están col·locant debant del den Xuclá.

—En lo carrer de Cotoners de Barcelona, se ha establert una escola católica, ahont se ensenya gratuitamente totas las nits á la classe obrera las següents assignaturas: llegir, escriure, gramática, historia sagrada, aritmética, geometria aplicada á las arts y dibuix.

—Se diu que lo Ajuntament de Barcelona está tractant de un projecte pera la formació de un sol districte que abarcará la capital y los pobles de Gracia, Sans, las Corts de Sarriá y San Martin de Provensals.

—La Direcció general de obras públicas de Tarragona, ha remés al ingenier jefe de la provincia de Barcelona, pera lo seu examen comparatiu, lo projecte presentat per los senyors Raventós y Carreras pera la construcció de un ferro-carril de Barcelona á Tarragona passant per Cubellas, y aixís que lo torne lo dit funcionari, será sobmés á la aprobació del ministre del ram.

—A Tarragona se está blindant lo vaporet Progreso pera destinarlo á la navegació del riu Ebro.

La llengua inglesa.

(Carta de un pagés arribat á Nova York á un company seu en Catalunya.)

Estimat company y amich,

á Nova York he arribat,

y apenas he descansat

aquesta carta te escrich.

Al fi, de la llibertat

estich en lo clàssich sol:

Aquí tothom fa l' que vol...

si ho permet la autoritat.

Nova York te l's carrers grans,

las casas tocan al cel,

las donas tenen bon pel

y los homes son gegants.

Los diaris son com llensols,

los carrers sont llarchs y drets,

y solen ser bastant nets

quant no hi ha neu, fanch ó pols.

Pero, noy, los yankis tenen

un modo tal de parlar,

que jo nom puch explicar

com ells mateixos se entenen.

Es molt pitjor quel gabatxo,

se sembla molt al lladrar,

y l' home quel va inventar

jo crech que estava borratxo.

Quant se parla inglés se tanca

la boca y s' obren las dents,

y si cuidado no hi téus,

la llengua se t' entranca.

Explicarme jo no pu h

(y saps que no só cap plepa)

que del "pebre" n' digan Pepa,

y de una "caynera," euch.

Corn se diu lo "blat de moro,"

sombret es un "trós de pá,"

y en compte de dir "demá"

se diu en inglés tu, moro.

Dihuen bota á la "mantega"

y per dir "jo" se diu ¡ay!

lo qual m' umple l' cor d' esglay

puix embla que algú jemega.

Escúral vol dir "esquirol,"

per dir "mitj," s' diu que s' toquin,

"no fumin" se diu no s' moquin,

y del carbó en dihen col.

La "mare" dihen que es moda,

peró la gran moda, es la "abia,"

y la familia es tan sabia

que "l' g r m á" dihu n que broda.

Si á una noya malalteta

te li acostas molt humil

preguntant ¿que duya fil?

ella t' contestará: bota.

Com més disbarats els digas

més t' entendrán, de segú.

Per dir "dos" has de dir tú,

y per dir "números," figas.

Y tot pel mateix estil.

Sink es "l'ayguera," ja ho sens;

per dir "quartos" digas cents,

y per dir un "molí," mil.

Sols una cosa, Geroni,

trobo jo en aquet llenguage

ben dita y es ¡mal vinatge!

quel "diner" se diu dímoni.

A. C.

NOVA YORK, 28 Dembre 1874.

—Mostra de civilizació yanki. Lendemá del dia de Nadal, Mr. Byerly, director del periódich de Nova Orleans, The Bulletin, embestí al ex-gobernador de Luisiana, Mr. Warmoth, en un dels carrers de aquella ciutat, y li doná tres ó quatre bastonadas. Després se agarraren tots dos y caygueren á terra, revolcantse pel fanch, y lo ex-gobernador, que estaba dessota, tregué un gabinet de la butxaca y ab ell pegá molts gabinetadas á Mr. Byerly, fins que la gent que ho estaba mirant los separá. Mr. Byerly fou portat al hospital ahont morí á las pocas horas. Lo ex-gobernador está en la presó. Ja ho venen: los espanyols son uns salvatjes.

Noticias personales.

—Lo dia 17 de Dembre se embarcá en lo vapor "City of New York", pera la Habana, lo nostre excel·lent amich y payzá, Emilio Puig, al qual deu LA LLUMANERA sa fundació y una gran part de la protecció que reb. Li desitjem una felis tornada.

—Una vegada era un rey... Sa Majestat, lo rey Kalakaua, de las islas Sandwich, está visitant los Estados Unidos, ahont ha vingut pera instruirse. Ja li enviaren un número de LA LLUMANERA. La primera cosa que feu al arribar fou agafar un refredat, també pera instruirse, puix en la sua terra no hi fa fret.

—En los Estados Unidos hi ha tres bisbes catalans. Lo bisbe Domenech, de Pittsburgh; lo bisbe Alemany, de San Francisco, y lo bisbe Amat, de Los Angeles, Estat de California. Alguns periódichs han dit que es feliç que lo bisbe Domenech sia nomenat cardenal.

—Lo millonari industrial de Nova York, Mr. A. T. Stewart, té 17 quadros pintats per en Fortuny en la sua galeria particular. En lo gran establiment de quadros den Goupil, situat en la Quinta Avinguda de aquesta ciutat, hi ha de venda algunas aquarelles y aqua-fortes den Fortuny, y desde que se tingué noticia de la sua mort se ha pujat de 200 duros lo preu de cada una.

—Está cantant ab molt aplauso en Asti, Italia, lo baritone catalá Arturo Alvari (Puigsech), habent meregut la distinció de ser escullit per lo mestre Gomez pera anar á Píenza á cantar la sua ópera "Salvator Rosa."

—Ha mort en Barcelona, En Manuel Patxot, director del periódich "La Imprenta" ques publica en aquella capital.

—Lo nostre amich y payzá Francesch Lladó, se embarcá lo dia 19 pera Espanya, per la via de Liverpool. Li desitjem un viatge més felis quel que tingué l'any passat en lo vapor "Ville du Havre."

—Un dels empleats de la gran casa den Romington, fabricant de las célebres armas que aixís se anomenan y que están anunciadas en la última plana de LA LLUMANERA, es lo payzá nostre, José Sanchez, encarregat de la part espanyola: jóve ques fa estimar de tothom per la sua amabilitat y per lo tacto ab que porta los negocis que li están encomenats.

—També en lo grandíssim establiment de sustreria de Devlin y Cla, del que venrán lo avis en la última plana, hi ha un empleat espanyol, J. Ruiz, que se camara en deixar contents y ben servits á tots los payzans que van á provehirse allí de roba.

—Lo eminent mestre y compositor, Raineri Vilanova, amich y payzá nostre, ha sigut elegit per unanimitat director musical de una societat filarmónica de Brick Church, poble del condat de Westchester, prop de Nova York, á la qual perteneixen molts de las principals senyoras de la ciutat. Es una distinció merecuida y que honra tant á la Societat com al artista que ha de dirigir-la.

"HOTEL ESPAÑOL."

Carrer 4, No. 21 al Est.

NOVA YORK.

En aquesta Fonda hi ha bons cuartos á preus arreglats. Menjar á la espanyola y á la francesa. Pera més comoditat dels viatgers hi haurá un intérprete catalá en lo moll á la arribada de tots los vapors de las Antillas y de Europa.

CERBEÑO Y RIESCO, PROPIETARIS.

CASA ESPANYOLA

(Hotel del Recreo.)

CARRER 11, NUMERO 11, AL OEST,

Entre Broadway y University Place.

Aquesta fonda magnífica y espayosa té 50 cuartos ab totas comoditats pera familias y pera homes sols, desde \$12 per semana fins á \$30 diaris, segons lo luxu del cuarto.

Se menja á la espanyola en taula rodona.

Hi ha intérpretes que parlan tots los idiomas.

S. W. LEWIS Y C^{IA},

Marxants en grós de

PATATAS,

SEBAS Y POMAS,

Pera lo mercat de Cuba especialmente,

South Street, Nos. 24 y 25.—Nova York.

L. HEYNIGER y C^{IA},

(Establerts desde lo any 1839.)

GRAN SURTIT DE

ESCOBRAS,

GALLEDES, BUYOLAS, COVES, CISTELLS,

PANZAS, CORDAS, CORDILLS,

y tota mena de objectes de fusta y de jonch pera lo us domèstich.

Fulton St., N° 18 y Front St., N° 193, Nova York.

CHAS. J. CAVE,

(ABANS "CORNELL Y CAVE.")

Marxant en grós de

PAPER DE ESTRASSA

y tota classe de paper.

Fulton Street, No. 180.—Nova York.

P. H. VAN RIPER Y C^{IA},

MANTEGA

("MANTEQUILLA")

De totas calltats y empaquetada de totas menas pera la exportació.

FRONT STREET, No. 5. NOVA YORK

W. H. PHILIPS Y C^{IA},

191 FRONT STREET. NOVA YORK.

MANTEGA

(MANTEQUILLA)

Y FORMATGE.

PERA LOS MERCATS DE CUBA.

BULKLEY, MOORE Y C^{IA},

TABACO DE MASTAGAR

DE VIRGINIA,

DE LAS MILLORS QUALITATS Y CELEBRADAS MARCAS.

Front Street, No. 74.—Nova York.

Fusteria Catalana.

Pera la construcció de casas, botigas, y oficinas, de totas classes. Hi ha constantment un gran surtit de portas vidrieras, persianas y mulluras pera la exportació, y se fan calzas pera empaquetar. Se hi trobará també tota mena de fusta de aquesta terra. Tots los encàrrecs serán promptament executats per

MAGI JANER,

Maiden Lane, Nos. 118 y 120.—Nova York.

Assumptos Mercantils.

NOVA YORK, 28 de Decembre de 1874.

MERCAT MONETARI.—Disminució notable en las reservas dels Bancs per consecució dels envios de "greenbacks" al interior del país, y de la exportació de metálic per Europa; y ab tot això, lo mercat monetari continúa fàcil, y lo interés baix.

Adelantos "on call" (ço es, de un dia á l'altre) sobre bonas garantias 4 per cent l'any, per 30 á 60 dias 5 á 6. Paper comercial de Bonas firmes se descompta de 6 á 7 per cent. La novetat més important á la Borsa fou la tremenda baixa que tingueren las accions de "Wabash" y "Pacific Mail", però los principals valors están ben sostinguts, y en particular las Obligacions dels Estats Units y del Camí de ferro "Central Pacific". Bonds 5.20 de 1867 ab cupons han pujat fins á 122. "Central Pacific" 96½.

Lo premi del or tingué una petita baixa després de la reunió del Congrés, efecte de las recomenacions de Mr. Grant en son mensatge, y dels projectes presentats para retornar als pagos en metálic. Però tots aquests desitjos ó intencions no poden tenir resultat pràctic, mentres no se comensin á retirar "greenbacks" de la circulació, y no aumenti la reserva de metálic en los Bancs y en las Caixas Públiques. Aviat ho han comprés los especuladors, y for s'es afermat altre vegada, cotisantse com á últims del mes passat, á 12 per cent.

CAMBIS.—Peters: Londres 60 dias \$4.84 á 4.86, 3 dias \$4.90; París 60 dias frs. 5.17½ á 5.19, 3 dias frs. 5.18 á 5.19; Madrid 60 dias par, 3 dias 1½ á 2 per cent premi. Lo descompte al Banc de Inglaterra continúa á 6 per cent.

ARRENS.—Demanda regular "Carolina" 7 á 8 currency, "Rangoon" 2½ á 3, "Patna" 4 á 4½, or, en depòsit.

CEREALS.—Encalmats ab molta existència de Blats y Farinas. "Blats de primavera" \$1.10 á \$1.20, "Blats d'hivern Roig" y "Amber" \$1.20 á \$1.25, "Blanc" \$1.35 á \$1.45 per bushel de 60 lbs. "Farinas del Sud per Cuba" \$6¼ á \$7¼ per barril. "Farina extra Ohio" \$5.20. "Blat de moro" 90 á 95 c. per bushel de 56 lbs.

CAVES.—En bona posició y preus d'assa. Puerto Rico 18 á 20 c., en or per 10 c.

COTONS.—Ab grans entrades los preus han continuat de baixa, pero clouen sostinguts. Cotisés segons la nova classificació "Uplands low Middling" 13¼, "Middling" 14¼, "Good Middling" 14½; Nova Orleans "Low Middling" 14½, "Middling" 14½, "Good Middling" 15 c. Contractes para Janer 18 c., Febrer 14½, Mars 15, base "Low Middling Uplands." Las entradas indican una collita molt abundant; desde 1er de Septiembre se han rebut en los diferents ports dels Estats Units 1,265,900 pacas, ó sian 226,000 pacas més que l'any passat en igual temps.

CUTORS.—Abundants y encalmats. Buenos Aires escullits 25 á 26½ c., en or, per lb. Se anuncia la quiebra de una casa de importancia en aqueix negoci.

DOGAS.—Continúan cotisant las de bota de de padró á \$220. Mitjás dobles \$220. Primas \$175 per mil.

FRUYTA.—Las "panasses" han declinat un poch. Per las demás classes de fruyta d'Espanya los preus están ben sostinguts ab demanda regular. Panasses de Malaga \$2.80 á \$2.85 per calxa. Valencia 10¼ á 10½ c. per lb. Atmetillas de Yviza y Tarragona 21 á 22 c. per lb.

MELASSAS.—De Cuba sens existències y preus nominals. Puerto Rico 48 á 60 c.

PETROLI.—Tingué alguna alsa, pero queda encalmat encara que ferm á 11½ c. lo refinat en barris, 16½ á 17 c. en calxas.

PROVISIONS.—Llart en plasse 18½ á 18¾ c. Cansalada 10½ c.

SUCRES.—Molt abatuts durant tot aqueix mes ab baixa de ½ en los mascabats y ¾ en las Centrifugas, pero en los últims dias se nota mes confiança, y los preus clouen ferms. "Mascabat regular á bon refi" 8 á 8½ c., Centrifugas 8½ á 9 c., Purgats No. 12 8½ c.

PLEYES.—Continúan ferms. Petrolí para lo Mediterrani 5 s. per barril. Blats para Inglaterra 7 s. per quarter. Cotó 2½ 16 d. Cuba \$5 per bocoy de sucre de la Costa del Nort.

JEWELL, HARRISON, Y C^{IA}.
REFINADORS
DE
LLART.
NOVA YORK.

HENRY LAWRENCE AND SONS,
FABRICANTS DE

CORDAS Y SACHS.

Tenen constantment un gran y variat surtit de cordas y tela de sachos de totas qualitats.

Magatzém, Front Street, No. 92.—Nueva York.

C. F. EMERSON Y C^{IA},
EMPAQUETADORS DE

Pernils de la marca "PIONEER", Carn de Porch, Cansalada, Carn de Bou, Llart, etc.

WATER STREET, No. 30.—NOVA YORK.

D. P. DAVIS,

Courtlandt Street, No. 46.—Nova York,

FABRICANT Y MERXANT

MAQUINAS DE VAPOR Y CALDERAS

Pixas y Portatils.—Turbinas hidráulicas.—Prempas de cotó.—Escutadoras.—Prempas para fabricas de Sucre.—Fusells, Corriolas, Fencillas, Rodets, etc.—Mans metros pneumatics y de vapor.—Efectos de tota classe para ingeniers y fabricants.

ELEGANCIA

Y

BARATURA.

DEVLIN & CO.

VARIETAT

Y

BON GUST.

BROADWAY AND GRAND ST. BROADWAY AND WARREN ST.

GRAN SASTRERIA

DE ROBA FETA Y A MIDA, TANT PERA HOMES COM PERA NOYS.

Gran surtit de tota classe de abrichs.

Géneros escullits de las millors fábricas del món.

Hi ha un empleat que parla castellá y entén lo catalá.

Apenas ve un foraster á Nova York, que no se proveheixca de roba en aquesta Sastreria.

Lo surtiment de roba es de lo més complet y variat, la ma de obra no te millor y en tot se procura deixar satisfets als parroquians. Hi ha ademés un gran surtiment de roba interior,

CAMISAS,

CAMISETAS,

CALSOTETS,

MITJAS,

COLLS,

GUANTS,

BUFANDAS, ETC., ETC.

☞ Dos establiments.—Un á Broadway, cantonada al carrer GRAND.

Un altre á Broadway, cantonada al carrer WARREN. ☞

—NOVA YORK.—

VAPORS CORREUS.

Entre Nova York, Habana, Méjico y Nova Orleans.

de **F. ALEXANDER y FILLS.**

Aquesta empresa te los millors vapors que ixen dels Estats Units para los punts indicats. Promptitut y seguretat en la travessa. Amabilitat en lo tracte y esmero en lo servey. Los magnífics vapors:

CITY OF VERACRUZ,

CITY OF NEW YORK,

CITY OF HAVANA,

CITY OF MERIDA,

CITY OF MEXICO,

CUBA.

Eliran cada semana de la Habana y de Nova York, y cada 21 dias de Nova York, de Méjico y de Nova Orleans fent escala en la Habana, Progreso, Campeche, Tusan, Tampico y Vera Cruz.

J. BOHNET Y C^{IA},

EMPAQUETADORS DE

PERNILS

DE LAS CELEBRADAS MARCAS

"Cuba Española,"

"Gallo de pelea,"

y "Viva España."

CARN DE PORCH, CANSALADA, etc., etc.,

Para los mercados de las Antillas y de la América del Sud.

Oficina: Front Street, No. 17

Magatzém: Monroe St, 188 y 190, } NOVA YORK

LLART. LLART.
ARCHER Y CLOSE.

REFINADORS Y PROVEHIDORS

DE

LLART

Y

OLI DE PORCH.

Carrer de Washington No. 330 y carrer de Hamilton No. 41.

NOVA YORK.

En aquesta gran Refineria montada en gran escala, segons los adelantos de la industria, se prepara llart pels parroquians catalans de las Antillas y altres punts de América.—Bon color, bona olor y no esquitxa.—Se embota en tercetas, barrils, cunyets y llunas, tot de patent.

ARMAS!

LOS CELEBRATS

FUSELLS, CARABINAS, ESCOPETAS Y PISTOLAS

DE

REMINGTON

QUES CARREGAN PER LA RECAMARA,

Para lo ejército, marina, policía, caza, tir al blanc, etc.

ADEMES,

Revólvers y pistolas de repetición de un, dos, quatre, cinco y sis tirs.

BASTONS-RIFLES, CARTUCHOS, etc.

(Retallen aquest avís y envien á buscar un catàlech il·lustrat de las armas de aquesta fabrica ab los preus corresponents de cada una.)

La fabrica está en Llion, poble del Estat de Nova York.

Magatzems y Direcció para las cartas: } E. REMINGTON AND SONS,
251 y 253 BROADWAY.—NOVA YORK.

La nova y celebrada Máquina de cosir, dita

LA REMINGTON,

Rebó lo primer premi en la Exposició de Viena. Aquesta excel·lent máquina se inventá y se fabrica en la gran Armeria den Remington situada en Llion, N. Y.

SE SOL·LICITAN AGENTS RESPONSABLES Y ESTABLERIS.

Magatzems: Madison Square y carrer 23.—Nova York.

Las cartas se podrán dirigir á: REMINGTON AND SONS,

251 y 253 BROADWAY.—NOVA YORK.

CORNELL Y C^{IA}
PAPER

DE ESTRASSA Y DE MANILA.

FULTON STREET, No. 172,

(Frente la Iglesia de San Pau.)—NOVA YORK.

IMPRENTA DE EL CRONISTA, 64 y 66 BROADWAY.